

บทบาทของชุมชนในกระบวนการส่งเสริมจัดการจัดทำแผนด้านสุขภาพ
ในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด
The Roles of Community in Support Process of plan
Performance for The Health in MaBa Sub-District
Administrative Organization of Thung Khao Luang District in
Roi Et Province

สุป็น สมสาร^{1*}
Supan Somsa^{1*}

Received : September 4, 2023; Revised : October 15, 2023; Accepted : October 16, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับบทบาทของชุมชนในกระบวนการส่งเสริมการจัดทำแผนด้านสุขภาพ เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของชุมชนในกระบวนการส่งเสริมการจัดทำแผนด้านสุขภาพ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างบทบาทของชุมชนในกระบวนการส่งเสริมการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ(Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มเพื่อให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ คือ หัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลมะบ้า จำนวน 325 คน กำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นที่ 95% โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ด้วยการแบ่งสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง

¹คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยพินิจบัณฑิต; Faculty of Political Science Pitchayabundit College, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : namedanai@gmail.com

Citation : Somsa, S. (2023). The Roles of Community in Support Process of plan Performance for The Health in MaBa Sub-District Administrative Organization of Thung Khao Luang District in Roi Et Province.

Journal of Local Governance and Innovation. 7(3) : 227-240;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.58>

ออกเป็น 10 กลุ่มจาก 10 ชุมชน ตามสัดส่วนจำนวนหัวหน้าครัวเรือนแต่ละชุมชน ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะต่างกัน จากนั้นคำนวณหาขนาดตัวอย่างจาก 10 ชุมชน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามานะ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และกลุ่มเป้าหมายโดยการเลือกแบบเจาะจง เพื่อใช้เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิธีการสัมภาษณ์ จำนวน 35 คน ประกอบด้วยตัวแทนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน 10 คน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 2 คน ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน/ผู้ช่วยกำนันจาก 10 ชุมชน จำนวน 20 คน และตัวแทนกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม จำนวน 3 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test (Independent Sample) และ F-test (One Way ANOVA)

ผลการวิจัย พบว่า บทบาทของชุมชนในกระบวนการจัดทำแผนด้านสุขภาพโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของชุมชนในกระบวนการจัดทำแผนด้านสุขภาพโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลมะบ้าที่มีเพศระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีบทบาทในกระบวนการส่งเสริมการจัดทำแผนด้านสุขภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และแนวทางในการสร้างบทบาทของชุมชนในกระบวนการส่งเสริมการจัดทำแผนด้านสุขภาพ พบว่า ควรจัดเวทีการประชุมขึ้นภายในหมู่บ้านเพื่อให้ได้แนวทางในการจัดทำแผนแก้ไขปัญหาสาธารณสุข ระดมความคิดเห็นและเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาสาธารณสุขของหมู่บ้าน และควรให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะหรือเพิ่มเติมข้อมูลต่างๆ

คำสำคัญ (Keywords) : บทบาทของชุมชน, การจัดทำแผนด้านสุขภาพ, องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

The objectives of this research were to study the levels on the roles of community in support process of plan performance for the health, to compare the roles of community in support process of plan performance by dividing on personal factors and to find the guidelines on creation of the roles for community in support process of plan performance for the health in MaBa Sub-District Administrative Organization of Thung Khao Luang District in Roi Et Province. This

Citation : สุปิ่น สมสาร. (2566). บทบาทของชุมชนในกระบวนการส่งเสริมจัดการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหาร

ส่วนตำบลมะบ้า อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) :

227-240; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.58>

research was on mixed method between Quantitative research and Qualitative Research. The research used the sampling method for receiving The samples using for collecting Quantitative data as the chieives of families in the area of MaBa Sub-District for 325 persons by limit on coefficient of the percentag of 95 by stratified random sampling by dividning the proportion of samples into 10 groups from 10 communities by the proportion on of chieives of families of each community which were on different appearawces and then calculated the samplessizes from10 communities and limited the sizes of samples by using the reculation of Yamane 1667. The collecting of data used Questionnaires and purposive groups used specify selection for selection of Qualitative data and used the interview method for 35 persons included representatives of village public health volunteers for 10 persons, directors of sub- District hospital for health support for 2 persons, village headmen, assistant village headmen, District chieives and assistant District chieives from 10 communitities for 20 persons and representatives of Sub-Division public health and environment for 3 persons, The statistics using for data analysis included frequency, percentage, mean and standard deviation The hypotmesis testing included included t-test (Independent Sample) and F-test (One Way ANOVA).

The results of finding, were as follows:

The roles of community in the process of plan performance for the health were in high level foroverall. The results on analysis and comparision of roles in the process of plan performance for the health by dividing on personal factors were founded that the chieives of families in the area of MaBa Sub-District with difference of Gender, education levels and occupation were on difference for the roles in support process of plan performance for the health and were on statistical significance at, .05 level and the Guidelinrs on creation of the roles for community in support process of plan performance for the health were founded that the

Citation : Somsa, S. (2023). The Roles of Community in Support Process of plan Performance for The Health in MaBa Sub-District Administrative Organization of Thung Khao Luang District in Roi Et Province.

Journal of Local Governance and Innovation. 7(3) : 227-240;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.58>

platform should be on performance in the village for meeting and receiving the Guidelines on plan performance for solving public health problems, campaign the concepts and suggestion for solving public health problems of the village and should be on Giving opportunity for villagers on concept expression and suggestion or increasing other data.

Keywords : The roles of Community, Plan Performance For The Health , Sub-District Administrative Organization

บทนำ (Introduction)

พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้ประชาชนและท้องถิ่น มีส่วนร่วมในระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าในหลายรูปแบบ ทั้งในส่วนของความเป็นผู้มีสิทธิในการเข้ารับบริการ การบริหารจัดการ การตรวจสอบและรับรองคุณภาพ เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบสิทธิ ได้ร่วมกระบวนการเรียนรู้และเพื่อให้มีความพร้อมในการเข้าไปมีส่วนร่วม ในระบบหลักประกันสุขภาพมากขึ้นในอนาคต โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถมีส่วนร่วมในระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า 4 ด้าน คือ 1) การมีส่วนร่วมในด้านนโยบายและการบริหาร 2) การมีส่วนร่วมในด้านการเงินและงบประมาณ 3) การมีส่วนร่วมในการจัดบริการสุขภาพในชุมชนและท้องถิ่น 4) การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานบริการ ทั้งนี้ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 มาตรา 13 (3) มาตรา 18 (8) มาตรา 47 และมาตรา 48 (4) การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหาร ระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าในระดับพื้นที่นั้น จะทำให้ระบบสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นได้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทิศทางการกระจายอำนาจของประเทศ โดยหลักการสำคัญของการมีหลักประกันสุขภาพนั้น เป็นเรื่องของการเคารพในเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ เป็นสิ่งที่สร้างความภูมิใจแก่ประชาชนและเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีคุณภาพและต่อเนื่อง การมีสุขภาพที่ดีเป็นสิทธิประการหนึ่งที่มนุษย์พึงมี การให้หลักประกันสุขภาพแก่ประชาชนเป็นความจำเป็นทางสังคมที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทางสังคมของประเทศในการเคารพศักดิ์ศรีของมนุษย์ซึ่งเป็นสมาชิกในสังคม การเข้าใช้บริการสาธารณสุขไม่ควรเป็นเรื่องของการร้องขอและไม่ใช่การซื้อขายแบบธุรกิจ แต่เป็นการที่ประชาชนมารับบริการอัน

Citation : สุปิ่น สมสาร. (2566). บทบาทของชุมชนในกระบวนการส่งเสริมจัดการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหาร

ส่วนตำบลมะป้า อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) :

227-240; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.58>

พึงมีพึงได้จากผู้ให้บริการและเรื่องของการเฉลี่ยสุขเฉลี่ยทุกข์ของสมาชิกในสังคม จากหลักการสำคัญของการมีหลักประกันสุขภาพและความจำเป็นของการให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในหลักประกันสุขภาพ ทั้งในส่วนของความเป็นผู้มีสิทธิในการเข้ารับบริการ การบริหารจัดการ การตรวจสอบและรับรองคุณภาพ

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดต่อการดำเนินงานด้านการสาธารณสุข โดยกำหนดงานที่ต้องปฏิบัติออกเป็น 4 ส่วน คือ การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสุขภาพ ซึ่งการสุขภาพสิ่งแวดล้อมหรือการอนามัยสิ่งแวดล้อมและการส่งเสริมสุขภาพเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาการสาธารณสุขและคุณภาพชีวิตของชุมชน ในกรอบงานด้านการส่งเสริม สุขภาพและการป้องกันโรค ในการให้บริการด้านการสาธารณสุขแก่ประชาชน ซึ่งโดยทั่วไปเป็นบทบาทภาระหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ โดยเฉพาะกระทรวงสาธารณสุข แต่อย่างไรก็ตามในบริบทของงานส่งเสริมสุขภาพและงานสุขภาพสิ่งแวดล้อมหรือการบริการสาธารณสุขขั้นมูลฐานนั้น หน่วยงานรัฐส่วนกลางได้กระจายอำนาจการจัดการดังกล่าวไปสู่องค์กรปกครอง ท้องถิ่น นับตั้งแต่มีการจัดตั้งองค์กรปกครองท้องถิ่นขึ้นแล้ว

ปัจจุบันบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดร้อยเอ็ด แม้จะมีผู้เข้าร่วมมากขึ้น แต่ยังอยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงผู้นำชุมชนและประชาชนบางส่วนเท่านั้นที่เข้าร่วมในการจัดทำแผนด้านสุขภาพ จากสถิติการเข้าร่วมประชุมประชาคมเพื่อจัดทำแผนด้านสุขภาพปีที่ผ่านมา ได้กำหนดให้มีการประชุมตรงกับการประชุมประจำเดือนของหมู่บ้าน เพื่อที่ประชาชนจะไม่ต้องเข้าประชุมบ่อยครั้ง ไม่เป็นการเสียเวลาในการประกอบอาชีพมากนัก ซึ่งประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร สืบเนื่องจากการที่มีผู้เข้าร่วมจัดทำแผนชุมชนไม่มากทำให้การเสนอสภาพปัญหา ความต้องการและแนวทางแก้ไขปัญหา หรือแนวทางการพัฒนาด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ในวงจำกัดไม่ครอบคลุมทุกด้าน หากประชาชน รวมทั้งผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนด้านสุขภาพมากขึ้น จะทำให้การจัดทำแผนด้านสุขภาพมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สามารถแก้ไขปัญหา

Citation : Somsa, S. (2023). The Roles of Community in Support Process of plan Performance for The Health in

MaBa Sub-District Administrative Organization of Thung Khao Luang District in Roi Et Province.

Journal of Local Governance and Innovation. 7(3) : 227-240;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.58>

ด้านสุขภาพของคนในชุมชนได้อย่างครอบคลุมทั่วถึง สามารถดึงศักยภาพของชุมชนมาพัฒนาชุมชนได้ดียิ่งขึ้น

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่และมีส่วนได้เสียจากแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้ำ อำเภอร่องเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จึงมีความสนใจที่จะศึกษา บทบาทของของชุมชนในกระบวนการการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้ำ อำเภอร่องเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อศึกษาบทบาทของชุมชนในกระบวนการการจัดทำแผนด้านสุขภาพ และศึกษาแนวทางในการสร้างบทบาทของชุมชนในกระบวนการการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้ำ อำเภอร่องเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และเป็นแนวทางในการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้ำ อำเภอร่องเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด รวมทั้งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับบทบาทของชุมชนในกระบวนการส่งเสริมการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้ำ อำเภอร่องเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของชุมชนในกระบวนการส่งเสริมการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้ำ อำเภอร่องเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการสร้างบทบาทของชุมชนในกระบวนการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้ำ อำเภอร่องเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยผสมผสาน (Mixed Method) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

Citation : สุปิ่น สมสาร. (2566). บทบาทของของชุมชนในกระบวนการส่งเสริมจัดการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหาร

ส่วนตำบลมะบ้ำ อำเภอร่องเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) :

227-240; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.58>

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลมะบ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ครัวเรือนละ 1 คน จำนวน 10 หมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น 1,724 ครัวเรือน (องค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ข้อมูลฐานทะเบียนราษฎร ณ พ.ศ. 2565)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลมะบ้า จำนวน 325 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามานะ (Yamane, 1967) โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นที่ 95%

1.3. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายโดยการเลือกแบบเจาะจง เพื่อใช้เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิธีการสัมภาษณ์ จำนวน 35 คน ประกอบด้วย ตัวแทนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน 10 คน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 2 คน ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน/ผู้ช่วยกำนันจาก 10 ชุมชน จำนวน 20 คน และตัวแทนกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม จำนวน 3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม โดยแบบสอบถามมี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check-list) ประกอบด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ตอนที่ 2 บทบาทของของชุมชนในกระบวนการส่งเสริมการจัดทำแผนด้านสุขภาพ ในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 6 ด้าน ลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการสร้างบทบาทของชุมชนในกระบวนการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด

Citation : Somsa, S. (2023). The Roles of Community in Support Process of plan Performance for The Health in

MaBa Sub-District Administrative Organization of Thung Khao Luang District in Roi Et Province.

Journal of Local Governance and Innovation. 7(3) : 227-240;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.58>

2.2 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview)

เป็นแบบสัมภาษณ์ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ประกอบด้วยคำถามที่ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น (Open-ended Question) เกี่ยวกับแนวทางในการสร้างบทบาทของชุมชนในกระบวนการการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอร่องเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ 1) บทบาทการเตรียมชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน 2) บทบาทการประเมินศักยภาพของชุมชน 3) บทบาทการกำหนดวิสัยทัศน์แนวทางและจุดมุ่งหมายในการพัฒนาชุมชน 4) บทบาทการกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาชุมชน 5) บทบาทการกำหนดแผนงาน โครงการ และกิจกรรม และ 6) บทบาทการพิจารณาแผนชุมชนด้านสุขภาพ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1. การเก็บรวบรวมข้อมูลในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และ ข้อ 2 ดังนี้

(1) ผู้ศึกษาทำการศึกษาเกี่ยวข้องกับระดับบทบาทของของชุมชนในกระบวนการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอร่องเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

(2) ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างและรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งได้ทำการแจกแบบสอบถามจำนวน 325 ฉบับ

(3) นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ และเก็บรวบรวมเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.2 ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ดังนี้

การศึกษาวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางในการสร้างบทบาทของชุมชนในกระบวนการการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอร่องเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

(1) ขออนุญาตแนะนำตัวจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์ถึงผู้ให้ข้อมูล

(2) นัดหมายผู้ให้ข้อมูล เพื่อแนะนำตัวและชี้แจงวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์และนัดหมายวันสัมภาษณ์

(3) ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

(4) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

4. การตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ

(1) วิเคราะห์โดยการนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาแปลงข้อมูลเป็นรหัสตัวเลข และบันทึกลงในสื่อนคอมพิวเตอร์ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ดังนี้

- ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) อัตราร้อยละ (Percentage) และประกอบการนำเสนอแบบตาราง

- ระดับบทบาทของชุมชนในกระบวนการการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอกู่เขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยนำคำสัมภาษณ์หรือบันทึกการสัมภาษณ์จากผู้ถูกสัมภาษณ์มาเปรียบเทียบระหว่างแต่ละบุคคล จัดลำดับความสำคัญ ซึ่งการวิเคราะห์จะออกมาในรูปเชิงพรรณนา เพื่อให้มีความครบถ้วนครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยและ สามารถตอบปัญหาได้ชัดเจนสมบูรณ์สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัยที่กำหนดไว้ไปสู่แนวทางในการสร้างบทบาทของชุมชนในกระบวนการการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอกู่เขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) หรือค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่

(1) ร้อยละ (Percentage) (บุญชม ศรีสะอาด, 2542 : 101)

(2) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) (บุญชม ศรีสะอาด, 2542 : 102)

(3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (บุญชม ศรีสะอาด, 2542 : 106)

5.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) ได้แก่

Citation : Somsa, S. (2023). The Roles of Community in Support Process of plan Performance for The Health in MaBa Sub-District Administrative Organization of Thung Khao Luang District in Roi Et Province.

Journal of Local Governance and Innovation. 7(3) : 227-240;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.58>

(1) t-test (Independent Sample)

(2) F-test (หรือ One Way ANOVA) และเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Sheffe's Method)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศหญิง จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 51.38 มีอายุระหว่าง 18-25 ปี จำนวน 118 คน คิดเป็น ร้อยละ 36.31 มีระดับการศึกษา ประถมศึกษา จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 29.54 และมีอาชีพเกษตรกร จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 45.85

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของชุมชนในกระบวนการการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทของชุมชนในกระบวนการการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวม

บทบาทของชุมชนในกระบวนการจัดทำ แผนด้านสุขภาพ โดยภาพรวม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. บทบาทการเตรียมชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน	3.93	0.38	มาก	5
2. บทบาทการประเมินศักยภาพของชุมชน	3.98	0.43	มาก	4
3. บทบาทการกำหนดวิสัยทัศน์แนวทางและจุดมุ่งหมาย ในการพัฒนาชุมชน	3.81	0.49	มาก	6
4. บทบาทการกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาชุมชน	4.11	0.45	มาก	1
5. บทบาทการกำหนดแผนงาน โครงการ และกิจกรรม	3.99	0.50	มาก	3
6. บทบาทการพิจารณาแผนชุมชนด้านสุขภาพ	4.07	0.60	มาก	2
รวม	3.98	0.15	มาก	

Citation : สุปิ่น สมสาร. (2566). บทบาทของชุมชนในกระบวนการส่งเสริมจัดการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหาร

ส่วนตำบลมะบ้า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) :

227-240; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgrisru.2023.58>

จากตารางที่ 1 พบว่า บทบาทของชุมชนในกระบวนการการจัดทำแผนด้านสุขภาพใน องค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.98$, S.D.=0.15) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ บทบาทการ กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาชุมชน ($\bar{X}=4.11$, S.D.= 0.45) รองลงมา คือ บทบาทการพิจารณา แผนชุมชนด้านสุขภาพ ($\bar{X}=4.07$, S.D.= 0.60) บทบาทการกำหนดแผนงาน โครงการ และกิจกรรม ($\bar{X}=3.99$, S.D.= 0.50) บทบาทการประเมินศักยภาพของชุมชน ($\bar{X}=3.99$, S.D.= 0.50) บทบาท การประเมินศักยภาพของชุมชน ($\bar{X}=3.98$, S.D.= 0.43) และบทบาทการเตรียมชุมชนในการจัดทำ แผนชุมชน ($\bar{X}=3.93$, S.D.= 0.38) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ บทบาทการ กำหนดวิสัยทัศน์แนวทางและจุดมุ่งหมายในการพัฒนาชุมชน ($\bar{X}=3.81$, S.D.= 0.49)

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของชุมชนในกระบวนการการจัดทำแผนด้าน สุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มี บทบาทของชุมชนในกระบวนการส่งเสริมการจัดทำแผนด้านสุขภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ส่วน หัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุต่างกัน มีบทบาท ในกระบวนการส่งเสริมการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน

4. ผลการศึกษาแนวทางในการสร้างบทบาทของชุมชนในกระบวนการการจัดทำแผนด้าน สุขภาพใน องค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ควรมีการ ประเมินศักยภาพชุมชนของหมู่บ้าน กำหนดจุดมุ่งหมายในการแก้ไขปัญหาสาธารณสุขของหมู่บ้าน ควรมีการร่วมระดมความคิดเห็นและเสนอแนว ทางแก้ไขปัญหาด้านสาธารณสุขของหมู่บ้านที่สามารถ ดำเนินการได้เอง พิจารณาโครงการแก้ไขปัญหาสาธารณสุขของ หมู่บ้านที่กำลังดำเนินการอยู่ว่ามี เพียงพอที่จะแก้ไขปัญหาสาธารณสุขของหมู่บ้านได้ทุกปัญหาหรือไม่ จะต้องเพิ่ม โครงการอะไรอีก บ้าง และควรให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะหรือเพิ่มเติมข้อมูลต่างๆ เพื่อให้ ได้แผนชุมชนด้านสุขภาพที่สมบูรณ์ จุดมุ่งหมายในการพัฒนาชุมชน บทบาทการกำหนดยุทธศาสตร์ ในการพัฒนาชุมชน และบทบาทการกำหนดแผนงาน โครงการ และกิจกรรม ไม่แตกต่างกัน

Citation : Somsa, S. (2023). The Roles of Community in Support Process of plan Performance for The Health in

MaBa Sub-District Administrative Organization of Thung Khao Luang District in Roi Et Province.

Journal of Local Governance and Innovation. 7(3) : 227-240;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgrisru.2023.58>

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ระดับบทบาทของชุมชนในกระบวนการส่งเสริมการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.27$, S.D.=0.33) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของชุมชนในกระบวนการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลมะบ้า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มี เพศ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีบทบาทของชุมชนในกระบวนการส่งเสริมการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ แนวทางในการสร้างบทบาทของชุมชนในกระบวนการส่งเสริมการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลนาทม อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม พบว่า ควรจัดเวทีการประชุมขึ้นภายในหมู่บ้าน เพื่อให้ได้แนวทางในการจัดทำแผนแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพ ระดมความคิดเห็นและเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพของหมู่บ้าน และควรให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะหรือเพิ่มเติมข้อมูลต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

ควรให้ประชาชนได้เสนอตัวเอง และแนะนำเชิญชวนให้บุคคลที่มีความสามารถเข้ามาเป็นแกนนำในการดำเนินงานตามโครงการต่างๆ ของหมู่บ้าน และจัดเวทีการประชุมขึ้นภายในหมู่บ้าน เพื่อการประเมินศักยภาพของชุมชนว่ามีข้อจำกัด มีจุดอ่อน จุดแข็ง อย่างไร รวมทั้งบทบาทในการกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพของหมู่บ้าน การร่วมระดมความคิดเห็นและเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพของหมู่บ้าน การพิจารณาโครงการแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพของหมู่บ้านที่สามารถดำเนินการได้เอง ว่า มีเพียงพอที่จะแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพของหมู่บ้านได้ทุกปัญหาหรือไม่ จะต้องเพิ่มโครงการอะไรและตรวจสอบโครงการแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพของหมู่บ้านว่ามีโครงการอะไรบ้างที่กำลังดำเนินการอยู่แล้ว และให้ข้อเสนอแนะหรือเพิ่มเติมข้อมูลต่างๆ เพื่อให้ได้แผนส่งเสริมชุมชนด้านสุขภาพที่สมบูรณ์ที่สุด

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคของบทบาทของชุมชนในกระบวนการส่งเสริมการจัดทำแผนด้านสุขภาพ รวมถึงปัจจัยอื่นๆ ที่น่าจะมีผลต่อบทบาทของชุมชนในกระบวนการส่งเสริมการจัดทำแผนด้านสุขภาพ นอกเหนือจากปัจจัยที่ศึกษาในงานวิจัยนี้ในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

เอกสารอ้างอิง (References)

- กัญญาณีย์ กาฬภักดี. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนบ้านไม้รูด ตำบลไม้รูด อำเภอกลองใหญ่ จังหวัดตราด. วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณัฐ จ่ากลาง. (2551). การมีส่วนร่วมของผู้นำหมู่บ้านในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อำเภอภูเวียงจังหวัดขอนแก่น. รายงานการวิจัย.
- ทองใบ สุดซารี. (2549). การวิจัยธุรกิจปฏิบัติการวิจัยนอกเหนือจากตำรา. อุบลราชธานี คณะบริหารธุรกิจและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- นาถนภา กอบวิยะภรณ์. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด.
- นิรุจน์ อุทธา. (2551). ทศวรรษที่ 4 การสาธารณสุขมูลฐาน. วารสารสุขภาพภาคประชาชนภาคอีสาน. 23(3) : 5-9.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2542). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พิศมร เพิ่มพูน และจักรชัย สื่อประเสริฐสิทธิ์. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลือ อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว. วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง. 6(1) : 168-211.

Citation : Somsa, S. (2023). The Roles of Community in Support Process of plan Performance for The Health in MaBa Sub-District Administrative Organization of Thung Khao Luang District in Roi Et Province.

Journal of Local Governance and Innovation. 7(3) : 227-240;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.58>

วิชิต อุ๋อัน. (2548). การวิจัยธุรกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส.

วนิดา วิระกุล และนันทะวุฒิ ภิรมย์ไทย. (2547). การประเมินผลศักยภาพและความเข้มแข็งของ
ชุมชนในการบริหารจัดการระบบสุขภาพภาคประชาชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
ขอนแก่น : คลังน่านาวิทยา.

สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า (2565). แผนด้านสุขภาพองค์การบริหารส่วนตำบลมะ
บ้า. องค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด.

Yamane. (1967). *Taro Statistic: An Introductory Analysis*. New York : Harper & row.

Citation : สุปิ่น สมสาร. (2566). บทบาทของชุมชนในกระบวนการส่งเสริมจัดการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหาร

ส่วนตำบลมะบ้า อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) :

227-240; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.58>